

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR-**

1995-yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

6-2025
FILOLOGIYA

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

ADABIYOTSHUNOSLIK

A.G.Sabirdinov	
Sinovlarda toblangan ijod.....	6
G.M.Kirgizova	
Iqbol Mirzo ijodiy mahoratining shakllanish omillari	9
S.R.Mirzayeva	
Common features in the life and work of Babur and Navoi.....	13
S.R.Meliboyeva	
Zamonaviy o'zbek she'riyatida sun'iy intellekt va inson hissiyotining badiiy ifodasi muammosi.....	18
Я.И.Нишанов, Х.Жўраев	
Выражение общечеловеческих и национальных особенностей в повествованиях о Юсуфе	23
D.M.Khoshimova	
"Boburnoma" asarining lingvistik xususiyatlari.....	27
Z.T.Hakimova	
Ingliz va o'zbek tilidagi tikuvchilik terminlarining leksikografik xususiyatlari	30
Z.T.Hakimova	
Ingliz va o'zbek tilidagi tikuvchilik terminlarining tarjimaviy muammolari.....	33
D.O.Umarov	
Roman janri haqida mulohazalar.....	36
D.M.Khoshimova	
An analysis of "Baburnama" in comparison with its translation	39
Я.И.Нишанов, К.С.Туллекова	
Любовь в лирике Сапфо и Марины Цветаевой: сравнительный анализ	42
N.Farmonov	
Naturalism and consumer desire: Theodore Dreiser and the culture of American capitalism	47
Я.И.Нишанов	
Ассоциативно-вербальные сети концепта старость в языковом сознании носителей русского языка.....	51
D.D.G'ulomov	
Assotsiativ syujet: genezesi, nazariy paradigmasi va adabiy tahlili.....	55
K.Egamberdiyeva	
Badiiy adabiyotda ayol ruhiyati va ma'naviy olaminining aks ettirilishi	59
D.M.Abdullayeva	
Yusuf Xos Hojibning "Qutadg'u bilig" asari va unda ota obrazi	67
M.T.Tolibova	
Isajon Sulton hikoyalarining syujet qurilishi	71
A.A.Abduraxmonov	
Halima Xudoyberdiyeva lirikasida oq rang	74
F.X.Nurdinova	
Tarjimada leksik adekvatlikni ta'minlash (E.L.Voynichning "So'na" romanining rus va o'zbek tillari tarjimasi misolida)	77
F.X.Nurdinova	
Tarjima jarayonida milliy o'ziga xoslikni saqlash masalalari.....	81

TILSHUNOSLIK

M.M.Abdullayeva	
Integrating Social-Emotional Learning in foreign language classrooms: benefits and strategies	86
M.Y.Mamajonov	

UO'K: 677.0(075.8) + 81'25

**INGLIZ VA O'ZBEK TILIDAGI TIKUVCHILIK TERMINLARINING
LEKSIKOGRAFIK XUSUSIYATLARI****LEXICOGRAPHIC CHARACTERISTICS OF SEWING TERMINOLOGY IN
ENGLISH AND UZBEK****ЛЕКСИКОГРАФИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ШВЕЙНОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ
АНГЛИЙСКОГО И УЗБЕКСКОГО ЯЗЫКОВ****Hakimova Ziyoda Tohirjon qizi**

Farg'ona davlat universiteti katta o'qituvchisi, f.f.f.d.(PhD)

Annotatsiya

Ushbu maqolada ingliz va o'zbek tillaridagi tikuvchilik terminlarining leksikografik xususiyatlari tahlil qilinadi. Leksikografiya so'zlar, ularning ma'nolari va tuzilishini o'rganadigan soha bo'lib, tarjima jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi. Tikuvchilik terminologiyasi texnik va madaniy omillarga asoslanadi, bu esa leksik birliklar va ularning tarjimasida muayyan qiyinchiliklarni yuzaga keltiradi. Ingliz tilidagi terminlar ko'pincha global miqyosda qo'llanilsa-da, ularning o'zbek tilida aniq va to'liq ekvivalentlari har doim ham mavjud emas. Maqolada tikuvchilik terminlarining semantik va madaniyatlararo xususiyatlari leksikografik tahlil asosida yoritiladi.

Abstract

This article examines the lexicographic characteristics of sewing terminology in English and Uzbek. Lexicography, which studies words, their meanings, and structures, plays a significant role in the translation process. Sewing terminology is shaped by both technical and cultural factors, which leads to certain difficulties in lexical representation and translation. Although English sewing terms are widely used globally, their accurate and equivalent translation into Uzbek is not always available. The study highlights the semantic and cultural aspects of sewing terminology through a lexicographic analysis.

Аннотация

В данной статье анализируются лексикографические особенности швейной терминологии английского и узбекского языков. Лексикография, изучающая слова, их значения и структуру, играет важную роль в процессе перевода. Швейная терминология формируется под влиянием технических и культурных факторов, что вызывает определённые трудности при установлении точных лексических соответствий. В статье рассматриваются семантические и культурные особенности швейных терминов на основе лексикографического анализа.

Kalit so'zlar: tikuvchilik, leksikografiya, ingliz tili, o'zbek tili, terminologiya, semantika, tarjima metodlari, texnik terminlar.

Key words: sewing, lexicography, English language, Uzbek language, terminology, semantics, translation methods, technical terms.

Ключевые слова: шитье, лексикография, английский язык, узбекский язык, терминология, семантика, методы перевода, технические термины.

KIRISH

Tikuvchilik sohasidagi terminologiya o'zining texnik jihatlar bilan birga, madaniyat va tarixiy kontekstga asoslangan atamalarini ham o'z ichiga oladi. Globalizatsiya jarayonlari va texnologik taraqqiyot bilan birga, ingliz tilidagi tikuvchilik terminlari butun dunyoda keng qo'llanilmoqda. Ammo, bu terminlar o'zbek tiliga to'g'ri va to'liq tarjima qilinayotganda ba'zi leksik va semantik qiyinchiliklar yuzaga keladi. O'zbek tilidagi ba'zi terminlar ingliz tilidagi ekvivalentlarini to'liq aks ettirmaydi, shuningdek, tilning sintaktik va fonetik strukturasi ham ba'zi o'zgarishlarni talab qiladi.

Ingliz va o'zbek tillaridagi tikuvchilik terminlarining leksik xususiyatlarini o'rganish, nafaqat tarjimaviy qiyinchiliklarni hal qilishda, balki har ikkala tilda ham terminlarni to'g'ri va aniq ifodalashda yordam beradi. Bu maqolada, ingliz va o'zbek tillaridagi tikuvchilik terminologiyasining leksik, semantik va fonetik xususiyatlari tahlil qilinadi.

ADABIYOTLAR VA METODOLOGIYA

Tadqiqotda ingliz va o'zbek tillaridagi tikuvchilik terminologiyasini o'rganish uchun leksik tahlil, semantik tahlil va kontekstual yondashuv usullari qo'llanildi. So'zlarning ma'nosi, ularning kontekstdagi qo'llanilishi va tarjimadagi yondashuvlar tahlil qilindi. Shuningdek, tikuvchilik terminlarining tarixiy rivojlanishi, madaniyatlararo farqlar va tilning xususiyatlari ham inobatga olindi. Tadqiqotda quyidagi metodlar qo'llanildi:

1. **Leksik tahlil** – so'zlarning shakli va ma'nosini aniqlash uchun.
2. **Semantik tahlil** – so'zlarning ma'no o'zgarishlari va ularning kontekstda ishlatilishidagi farqlarni aniqlash uchun.
3. **Kontekstual yondashuv** – so'zlar va atamalarni ularning real hayotdagi qo'llanilishiga asoslanib tahlil qilish.

NATIJA VA MUHOKAMA

Ingliz va o'zbek tillaridagi tikuvchilik terminlarining leksik xususiyatlari va ularning tarjimaviy muammolari quyidagicha tahlil qilindi:

1. **So'zlarning aniq ekvivalentlarining yo'qligi.** Ingliz tilidagi ba'zi tikuvchilik terminlarining o'zbek tilida aniq ekvivalentlari yo'q[3]. Bu, ayniqsa, texnik tushunchalar va maxsus uskunalar nomlari uchun to'g'ri keladi.

2. **Madaniy farqlar va ularning ta'siri.** Madaniyatlararo farqlar tikuvchilik terminlarining tarjimaviy qiyinchiliklarini kuchaytiradi[5]. Ingliz tilidagi ba'zi atamalar o'zbek tilida aniq tarjima qilinishi mumkin, ammo ularning madaniy konteksti o'zgarishi mumkin.

3. **Texnik tushunchalar va ularning murakkabligi.** Texnik tushunchalar, tikuvchilik texnologiyalarining rivojlanishiga bog'liq holda, nafaqat so'zlarning leksik ma'nosini, balki ularning texnik spetsifikatsiyalarini ham o'z ichiga oladi[7].

4. **Tarjimada qo'llaniladigan metodlar.** Ingliz va o'zbek tillaridagi tikuvchilik terminlarining leksik xususiyatlari va tarjimaviy qiyinchiliklarini hal qilishda quyidagi metodlar qo'llaniladi:

- **Kontekstual yondashuv** — So'zlarning aniq va to'g'ri ma'nosini aniqlash uchun ularni kontekstdan foydalanib tarjima qilish[1]. Misol uchun, "serger" atamasini "bir qator tikish mashinasi" deb tasvirlash orqali, uning texnik xususiyatlari va ishlash prinsiplarini tushuntirish mumkin.

- **Tasvirlash** — Ba'zi atamalarni, masalan, "overlock stitch"ni "mato chekkalarini birlashtiruvchi tikuv" deb tasvirlash usulidan foydalanish. Bu yondashuv orqali atamaning texnik jihatlarini tushuntiriladi[6].

- **O'zlashtirish** — Inglizcha terminlarni o'zbek tiliga o'zlashtirishda, ular o'zbek tilida tushunarli bo'lishi uchun, qo'shimcha izohlar va tushuntirishlar kiritiladi. Masalan, "jeans" yoki "t-shirt" kabi atamalar o'zbek tilida keng qo'llanilsa-da, ular haqida batafsil izohlar berish zarur bo'lishi mumkin[2].

XULOSA

Ingliz va o'zbek tillaridagi tikuvchilik terminlarining leksikografik xususiyatlari, asosan, terminlarning madaniy va texnik jihatlarini bilan bog'liq. Tarjimaning sifatini oshirish uchun, leksik va semantik tahlil, kontekstual yondashuv va tasvirlash metodlaridan samarali foydalanish zarur. Bunday yondashuvlar, tarjimaning aniq va to'g'ri bo'lishini ta'minlaydi, shuningdek, soha mutaxassislari uchun kerakli bilimlarni taqdim etishda yordam beradi.

Tarjima jarayonida, leksik farqlar va texnik tushunchalar muhim rol o'ynaydi. Shuning uchun, tarjimonlar faqat so'zlarning ma'nolarini o'rganish bilan cheklanmasdan, ularning semantik, fonetik va madaniy o'zgarishlarini ham e'tiborga olishlari kerak. Tikuvchilik sohasidagi terminlar, ilm-fan va texnologiyaning rivojlanishi bilan birga o'zgarib boradi, shuning uchun tarjima metodlari ham muntazam ravishda yangilanishi lozim.

REFERENCES

1. **Smith, A.** (2008). *The Sewing Book: An Encyclopedic Resource of Step-by-Step Techniques*. London: DK Publishing.
2. **Bednar, N.** (1999). *Encyclopedia of Sewing Machine Techniques*. New York: Sterling Publishing Co., Inc.
3. **Eaton, J.** (1986). *The Complete Stitch Encyclopedia*. New York: B.E.S. Publishing.
4. **Hopkins, J.** (2021). *Fashion Design: The Complete Guide*. London: Bloomsbury Publishing.
5. **Abling, B.** (2014). *The Fairchild Dictionary of Fashion* (3rd ed.). New York: Fairchild Books.
6. **Abling, B.** (2023). *Fashion Sketchbook*. New York: Bloomsbury Publishing.

7. **Hervey, S., & Higgins, I.** (2002). *Thinking French Translation: A Course in Translation Method: French to English*. London: Routledge.